

OSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Krise - rozpad rodiny - očima dítěte

AUTORKA: Monika NEVORALOVÁ

OPONENT: PhDr. Zuzana HADJ MOUSSOVÁ

Téma, na které se zaměřuje posuzovaná diplomová práce je velice palčivé, protože Česká republika dlouhodobě patří mezi země s nejvyšší rozvodovostí, rozvedena je v současnosti téměř polovina manželství. Autorka přistupuje k tématu z úhlu pohledu těch, kteří touto situací nejvíce trpí, pohledem dětí z rozpadajících se rodin.

V teoretické části práce autorka mapuje velmi pečlivě celou problematiku, počínaje vymezením rodiny a jejím významem pro vývoj dítěte. Druhým základním pojmem, kterým se zabývá je krize, kromě obecného vymezení se zvláště zaměřuje na krizi v rodině. Sleduje rodinnou krizi, její příčiny, prožívání, způsoby řešení až k rozvodu. Problematika rozvodu tvoří podstatnou část textu teoretické části práce. Jde o rozsáhlý a zevrubný výklad, kde se autorka opírá o řadu našich i zahraničních zdrojů. V celé kapitole prokazuje schopnost pracovat s literárními zdroji samostatným způsobem, doplňuje i praktické návrhy na pomoc rodinám a zvláště dětem v rozvodové a porozvodové situaci. Zvláště oceňuji, že i zde udržuje odbornou úroveň a celou problematikou se zabývá v širším kontextu zvládnání náročných životních situací včetně preventivního působení zvyšováním odolnosti vůči frustraci. Učitelé, výchovní poradci i školní psycholog zde mohou najít užitečné podněty.

Výzkumná část práce je zaměřena na zmapování celé situace kolem rozvodu - průběh a hlavně prožívání z pohledu dětí, které tuto situaci zažívají nebo zažily a dále následky rozvodu v podobě reálných změn, ke kterým došlo v životě dítěte i to, jak se s rozvodem rodičů nadále vyrovnává. Jako metodu použila autorka dotazník, který přizpůsobila respondentům podle toho, zda prožili či prožívají rozvod svých rodičů nebo ne. Respondenti z nerozvedených rodin pak sloužili jako kontrolní skupina. Obsah dotazníku vcelku logicky sleduje předpokládané zátěžové oblasti průběhu celého rozvodového procesu, za dobrý nápad považuji žádost o doporučení pro děti i rodiče, co by měli v takové situaci dělat. Dotazník je dosti komplikovaný a jeho zpracování si autorka ještě ztížila tím, že většina z takřka stovky otázek je volná, takže přesto, že má dostatečně velký vzorek pro statistické zpracování, ve skutečnosti je těžiště zpracování odpovědí v kvalitativní analýze. Při analýze výsledků zvolila autorka postup spojující

kvantitativní a kvalitativní hledisko, vytvořila 8 tématických okruhů, ve kterých spojila průřezově odpovědi z různých částí dotazníků, které osvětlovaly dané téma. Tímto způsobem vytvořila velice informativní síť poznatků, která je podle mého názoru solidním příspěvkem k poznání této oblasti. Nebudu zde rozebírat jednotlivé okruhy, celkově však oceňuji originalitu a důkladnost zpracování zjištěných dat.

K diskusi při obhajobě:

1) Podle statistického úřadu se rozvádí téměř 50% manželství, v průzkumném souboru je zhruba 1/3 respondentů z rozvedených manželství. Mohl by tento rozdíl o něčem vypovídat?

2) Vzhledem ke konstrukci dotazníku a znění otázek jsou v odpovědích respondentů obsaženy ještě další informace, které přesahují zkoumané téma (namátkou téma "krize", které je širší než téma krize rodiny a rozvodu). Uvažuje autorka o tom, že by se k získaným datům v budoucnu ještě vrátila nebo případně pokračovala ve výzkumu v této oblasti?

Posuzovaná diplomová práce je velmi kvalitní a zcela jasně svědčí o schopnosti autorky pracovat s odbornou literaturou, připravit výzkumný projekt a kvalitně zpracovat výsledky. Proto práce splňuje nároky, kladené na diplomové práce a lze ji doporučit k obhajobě.

V Praze 15.9.08